

Sygn. akt I UK 369/17

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania J.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o datę wypłaty świadczenia emerytalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 5 września 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 marca 2017 r., sygn. akt III AUa [...] /16,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 marca 2017 r., sygn. akt III AUa [...] /16, Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie z odwołania J.K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C. o datę wypłaty świadczenia emerytalnego – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 11 lutego 2016 r., sygn. akt X U [...] /15, oddalającego odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 2 czerwca 2015 r., w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C., wykonując wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 23 kwietnia 2015 r., przyznał J.K. prawo do emerytury od dnia 1 maja 2014 r. W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany przez przyznanie prawa do emerytury od 1 marca 2013 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą

kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne „w postaci prawidłowej wykładni art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. Sąd Apelacyjny przyjął, iż norma zawarta w tym przepisie nie daje podstaw do wypłaty świadczenia emerytalnego od daty wniosku złożonego przez ubezpieczonego wcześniej niż wniosek na podstawie którego wydano decyzję organu rentowego zmienioną wyrokiem Sądu przyznającym prawo do emerytury. Tym samym Sąd przyjął, iż mimo, że ubezpieczony już wcześniej wyraził wolę uzyskania świadczeń emerytalnych składając stosowny wniosek, taki wniosek pozbawiony jest znaczenia prawnego nadanego mu w treści art. 129 ust. 1 w/w ustawy tylko dlatego, iż postępowanie wszczęte na podstawie tego wniosku zakończyło się brakiem przyznania ubezpieczonemu emerytury, mimo że *in abstracto* prawo do emerytury istniało już w dacie złożenia tegoż wniosku...”. Wyjaśnienie przedmiotowego zagadnienia pozwoli odpowiedzieć na pytanie: „czy w przypadku złożenia przez ubezpieczonego wielu wniosków o przyznanie emerytury, data jej wypłaty winna być uzależniona od ostatniego z nich, czy też pierwszego wniosku po dacie powstania *ex lege* prawa do świadczenia emerytalnego”.

Wskazano, że „skarga jest oczywiście uzasadniona w świetle niewłaściwej wykładni art. 100 ust. 1 z wz. z art. 28 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. polegającej na przyjęciu, iż prawo do emerytury powstaje dopiero wtedy, gdy przesłanki jej uzyskania zostaną ustalone przez Sąd, nie zaś z mocy samej ustawy. Zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego prawo do emerytury powstaje z mocy samego prawa, a decyzja organu rentowego bądź wyrok Sądu mają wyłącznie charakter deklaratoryjny”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do

merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z

dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Uwzględniając powyższe założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Brakuje w uzasadnieniu wniosku odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą wykazano by, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Argumentację uzasadnienia wniosku autorka skargi opiera na założeniu, zgodnie z którym skarżący wszystkie niezbędne przesłanki do nabycia prawa do emerytury spełnił w dniu 1 marca 2013 r., ponieważ organ rentowy w tym dniu potwierdził w karcie przebiegu zatrudnienia jego staż pracy w wymiarze 19 lat, 5 miesięcy i 4 dni, a dodany do niego okres od 1 lipca 1969 r. do 6 sierpnia 1970 r. skutkuje wymaganym okresem 20 lat zatrudnienia.

Założenie powyższe nie uwzględnia w swojej konstrukcji stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], który odnosząc się szczegółowo do wszystkich złożonych przez ubezpieczonego wniosków o przyznanie spornego świadczenia stwierdził, że skutecznym w ubieganiu się o świadczenie emerytalne okazał się dopiero wniosek ubezpieczonego z dnia 5 maja 2014 r., wprowadzie negatywnie oceniony przez organ rentowy decyzją z dnia 15 maja 2015 r., ale odwołanie od tej decyzji zostało uznane za zasadne przez Sąd Okręgowy w K., który wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. akt X U [...]/14 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od daty wniosku. Sąd Okręgowy w K., w powołanej wyżej sprawie, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego z udziałem „dwóch nowych” świadków na okoliczność spornego okresu zatrudnienia od 7 lipca 1969 r. do 6 sierpnia 1980 r. w Hucie „B.”, zaliczył dochodzony okres zatrudnienia od 7 lipca 1969 r. do 18 lutego 1970 r. na prawo do emerytury i uznał, że sporny wymóg posiadania co najmniej 20 lat stażu ubezpieczeniowego został przez skarżącego wykazany. Według Sądu drugiej instancji dopiero na datę kolejnego wniosku o emeryturę, tj. w dniu 5 maja 2014 r. zostały spełnione warunki do przyznania żądanej emerytury. Decyzją z dnia 2 czerwca 2015 r. organ rentowy prawidłowo ustalił prawo do emerytury od dnia 1 maja 2014 r., w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 kwietnia 2015 r. W konsekwencji, zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa) oraz art. 129 ust. 1 tej ustawy (świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu) prawo do emerytury i jej wypłata przysługuje ubezpieczonemu od dnia 1 maja 2014 r.

W wyroku z dnia 18 sierpnia 2015 r., III UK 10/15 (LEX nr 1925808), Sąd Najwyższy stwierdził, że samo spełnienie przez ubezpieczonego przesłanek warunkujących prawo do świadczenia *in abstracto* nie stanowi jeszcze podstawy do wypłaty świadczenia. Generalna zasada prawa emerytalno-rentowego przewiduje bowiem, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od

dnia powstania prawa do emerytury lub renty (tj. spełnienia ustawowych warunków ich przyznania), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wypłatę świadczenia. Innymi słowy wypłata wymienionych świadczeń może nastąpić od dnia powstania prawa tylko wtedy, gdy powstaniu prawa towarzyszy wniosek o jego wypłatę złożony nie później niż w dacie powstania prawa. Powyższa zasada wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, to jest za okres po nabyciu prawa, ale przed złożeniem wniosku o świadczenie (jego wypłatę), co uzasadnia się zapobieganiem powstawaniu zjawiska kapitalizacji świadczeń.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście

nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Autorka rozpatrywanej skargi – w próbie wykazania oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej – nie przedstawia argumentacji, którą wykazałaby walor oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

ał